

מסורת הש"ס

(א) [ועי' תוס' עירובין מח.
ד"ה ר' יהודה וכו'], (ב) ז"ל
ע"ל ציה, (ג) ס"א שמעבב,
(ד) רש"ל, (ה) ז"ל לוקטין אותו
חזי קיון וכו' ומניחים. רש"ש,

הגהות הב"ח

(א) בששנה וכל דבר שהא
עושה: (ב) שם שדה בית
העל: (ג) שם הרי אלו י"ח
י"ח הרי אלו י"ד: (ד) שם
יכנס את קיינו: (ה) גמ' מנין
מחוקק שהיא ג': (ו) תוס'
הרי כנס וכו' ולא הרה זמן
יניסמו וכו' שדה עצמה
שגדלו וכו' יומר היה מיושב:
(ז) ד"ה מי מה וכו' גבי הא
תפליגי: (ח) בא"ד וחזר בו

מוסף רש"י

בזרות. עגול. שיחין. ארוך
קלר. מערות. מקורה
צחילון. (לעיל י.)

מוסף תוספות

[illegible]

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

כח.

עין משפט
גר מצוה

א א ב מ"י פ"ז מהל'
טוען הלכה א סמג עשין
זה טוש"ע ח"מ ס"י קמא
סעף א:
ב ג ד מ"י פ"ו מהלכות
נזקי ממון הל' א סמג
עשין סח טוש"ע ח"מ ס"י
שפט סעף ה:

רבינו גרשום

חוקת הבשר: והבורות וזו:
עלי: שיתן. ארבעות:
וקטן: המערות. ובורות.
וכל על עושין כדי להשקות
והדיוחין מן היין. וכן תבדק.
זהו כדי שזיתים שלאחר
דריסת המעלות מניחם
במזג ומסתפקין במינו
שם יום: ובית השלחן.
צריך להשקות כל
העדרים. והשקט
לקרועת עשור כל
יום. וכל דבר שהוא גושא
פירות כלומר כל דבר
משמשכן בם בכל יום
יוזם הבדי: חזקת ג' שנים
מיזם ליום. וכל על עושין
השקט מיזם ליום אם
מחזקין חזקת ג' שנים
ליום ואח"כ מצרער עליהם
ליום אחד מחזקין לה
בדי המחזק ומשורף בעצן
מיזם ליום כדי שלא יכיל
לשקט מצרער את אביו
לעם ולא ראיתו
משמשכן בם לפיכך לא
מחזק ולכן צריך שיבא
עדים שראוהו משמשכן
בם בכל יום לפי שבאלו
משמשכן בם בכל יום
שהם חזקת הבעל חזקת
ג' שנים. ולא צריך שיהא
משמשכן בם בכל יום שאם
לא המצרער ואמר אי
באחי ולא ראיתו משמשכן
בם לפיכך לא מחזקו
לומר לו אי הייתי משמשכן
בשעה שגדו ארץ וכל
המשמשכנים שהיו בדי הבעל
הואיל לא חמת באותה
שעה לא הו מחזק:
מהולכי ארעא. מפרש לקמן:
הדיני ר' שמשאל: דכפכי כ' שנים
מחזקתם. עם נכפכי ר' שור
נגח אחי מתולד שלשום:
כזהו קלי בחוקת מועד.
דרכיהם הודיעו בעלילי לו
שימורו: עד נגזיהו בריעת
לא מחזק עד שלש:

בית השלחן. מתוך שהמעין בתוכו שמשקים אותה ממנו תדיר עושה פירות תדיר וכל דבר עושה פירות תדיר חזקתו ג' שנים מיום ליום אם החזיק בה שלש שנים שלימות אין צריך להביא שטר מכירה ואם ערערו עליה בעלים הראשונים זה אומר מכרת

לו ואבד שטרי חוקתו מועלת לו ואם
 בלאו אין חוקתו מועלת לו לפי שבשאר
 ג' שנים לחוקה כל הראוי לזאת ממנה
 בג' שנים אמרו: **שנה בית הבעל**
 המתפקדת במי גשמים אינה עושה
 פירות אלא פעם אחת בשנה חוקה
 ג' שנים ואינה נרביה מיום ליום. ומה
 היא חוקתה רבי יסמעאל אומר שלשה
 חדשים אחרונים של שנה ראשונה
 ושלשה חדשים ראשונים של שנה
 אחרונה ואמנעית שלימה שש
 המהמרים לזרוע לפני ראש השנה וכוון
 שהחזיק בה סוף שנה ראשונה ג'
 החדשים וכן לו עדים שזרעה בזאת ג'
 החדשים וכן בג' חדשים ראשונים של
 אחרונה היו זו חוקת שלש שנים רלופות
 שאין לך אדם הרואה את חזירו שזרע
 את שדהו לאכול פרי העשוי לשנה
 ששומק: **ר"ע אומר** ור' מפרש בגמרא
 [נ]לן במאי פליגי: **בד"א**. שטרך ו"ח חש
 לשדה בית הבעל: **בשדה הלנן**. שכל
 פירותיה נלקטין בפרק אחד לפיכך
 [א]מר ג' שנים: **אכל בשדה הלנן**.
 שפירותיה נלקטין בפרק אחד ואמנה
 בפרק אחד וימים בפרק אחר ואמנה

בצפרק אחר: כנס אה' הוואסו. יין של גפנים: ומסא אה' ויסיו
 וזכנס אה' קייטו. תאנים ליקט וייבשן בה ועשה קליעות והכניסן לבית
 הרי זו חזקה כאילו הן ג' שנים: גב' מהולני אושא. שגלתה
 סנהדרין לאושא כדאמרינן בראש השנה (דף נא.) עשר גלויות
 גלתה סנהדרין כו' מיבנה לאושא מאושא כו': לא מיחייב לשלם
 אלא חצי נזק אף כאן עד גמר שנה רביעית לא יהיה חזקה:
 ואידך

ואת השדה ומתקנו הא לא הוא חזקה מידי דהוה איני דלמא לקמא
 בזה"ו י"ל כגון שאוכלה שחת והא דלמרי" (סא) אכלה שחת לא הויה
 אלא חזקה בדמחזקי אינשי לפיכך לא חש למחות אצל אס אכלה שחת
 יריק ולא בא עדיין גבעול שלה הויה חזקה ובשדה אינן דעבו רבנן דפליגי
 בשחת מ"מ איכא למימר כגון שזמר ומעבד העינים לעצמו ואע"ג דמתקנא
 דלמרי" כדכרעא ניכול בה ועוד אומר ר"י דלחזקי בא בזה"ו ששעל גדר לא השתא
 ובחזקה קני לה ולא קתמר כגון שנעלה וגדרה איכא למימר ואזנן נעילה מן
 והשתא אתי שפיר נמי לרבנן דרבי ישמעאל: **שנה** י"ח חדש. מימא
 משמחמא אתי לאשמעינן¹ דא"כ מאי קמ"ל רב הונא ובגמרא משמחמא
 רב הונא [נ"י חו"ט שמחה על זה]: **בגם את תבואתו**. להי ק
 מימחמא הא דתנא תבואה קודם וזיתים דין קודם לשמן כדלמרינן בל
 ללמכור שמן אלא כנס את קינא אמאי תני ליה בתר הכי הא תאנינא
 תמיא סיון ומחמא ו' [ואח"כ אב ויליז בזה"ו כדנשי דלמרינן בל
 מאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי ואמרינן נמי בסנהדרין (דף טו:)
 ובבבאבא נשך (ב"מ דף עג:) חזי מר להנהו רבנן דיהבי דמי אחמרא בל
 הקיץ וי"ל דהא דקרי קין לחאי סיון ומחמא וחזי אב לפי שאז עיקר י
 לאינן לוקטין אותו קודם חאי סיון² ומניחים אותו לייבש ולא ו' זמן כ
 והיו רגילין לייבשן בזה"ו שדה שגדלו שם ולכן לא הויה חזקה עד
 וכנס קינא בזה"ו וזו חזקה נמשאת חזקה בשנה אחת ונקט כדש
 ובלא סכר בשמי שנה שנה ורגילין עליה: **א**י מה שור המובער עד גניחה
 גבי ו' דפליגי אבי אב דלמא אבי מחול מד מתמול מרי שלשום
 חד הוא כו' דאבי סבר דעד גניחה רביעית לא מוחיבי ורבא סב
 דקינ"ל כרעא לגבי אבי³ וחזר ו' רש"י ופירש דמשמעות דורשין אי
 בזה"ו פליגי דלמרי דמפיק גניחה רביעית מקרא דלא ישמרו אס
 ישמרו קאי אימים דומיא דמחול שלשום אצל לרבא דגניחה רביעית
עד גניחה רביעית א"א מיחייב⁴ מימא לר"י דמאי פריך לא הויה
 שחקן בשלש שנים א"כ משלש שנים ואילין קמה ליה ברשומה וס
 ליה מחאי נזק לנזק שלם ה"ג כיון שאכלה שלש שנים ולא מיחה נכ

חזקת הבתים ובית הברדים. פי' ר"י בר מרדכי דהא דמתן דפרק חומר בקדש (מגינה כד): עברו הגיטות והגדים למשמע שיש להן זמן קצוב היינו שרוב העולם דורכים אז בזמן לקיטה אבל יש בני אדם שמנעינין כל השנה ודורכין דמעט מעט:

שלשה חדשים בראשונה. מתוך

פ"ה משמע דעני רבי
ישמעאל שהוא זרע ויקנור באותו שלשה
חדשים ראשונים וכן באחרונים ואין
תימנה שמה תבואה המזרעת אחר ניסן
ג'י"ה בג' חדשים ואין זמנה עד ניסן
הבא דלמנין כעין ו' דלמרי' ב"ר
(יג.) כל תבואה הנקלעת בחג בדיע
שביעית שלש לפני ר"ה אלמא גדלה
ספעמיים באותו זמן אבל קשיא לר"י
דא"כ אמאי נריך י"ח חדשים בט"ו
חדשים כגי שיער ג' חדשים לפני ניסן
ויקנור בינים ושניה בסוף הקץ ושלשית
בניסן הבא ו"ח דלמרי' אכילה חשובה
של י"ב חדשים אע"י דלמרי' בגמ'
אמרי' תלת פירי תלתא יריחי כגון
אכספסמא לרבי ישמעאל הו"א חזקה
שאני ההם לפי שהוא זמן שלה אבל קשה
לר"י דלמרי' בגמ' (לקמן דף לו.) פירא
רבה ופירא וזעא איכא צינייכו דר'
ישמעאל ור"ע ופ"ה דר' ישמעאל סבר
פירא רבה כגון שעורים ושכולת שזעל
שגדלים בג' חדשים ור"ע סבר פירא
אכספסמא כגון ירק (המש"כ אחד ואחד
למרי' בגמ' (לפנינו ע"כ) דלספסמא

ובחדש אחד הוא חזקה לרבי ישמעאל וגרסא לר"י דלא בעי רבי ישמעאל שירע התבואה ויקצור אלא אפי' ורעה הראשון או הוא זורענה בשלשה חדשים אחרונים אע"פ שלא קצרה ובהא פליגי דרבי ישמעאל סבר דבעינן שהיא גדל הפיר ברשותו הרבה כגון ג' חדשים והיינו פירא רבא ור"ע סבר דלין לריך שיגדל ברשותו אלא חדש אחד והיינו פירא חוטא וא"ת היאך יהא ניכר שיחזיק בה כל ג' חדשים ראשונים או אחרונים לא ביום אחד או ב' יוכל לקצור או לזרוע וכי תימא שמכאן דלא היה חזקה בעיני דמימר לאמר כל שיבא דכרבה ^א ויעול חזקה ה"מ כשאוכל בשני זה שאין התבואה חזרת לבא דליך לומר דבעינן שאין התבואה מתקלקלת כדרך שבני אדם עושין צדוד שהוא אחר^ב ישמעאל בגמרא^ג מיום ליום ג' שנים אע"ג דלא שייך התם אכלה בך והי כמו ניר כיון ^ד (שמתקן) העצים לעמזו לא שייך למימר כל שיבא ויעול במתמח ואין מניח אדם ליכנס והא דלמר בגמרא (דף טז:) גומא מ"א א"כ איכא אכילה בדהא או זרעה אבל נעילה גרידא לא מהני מידי ובי מניינא אתא לאשמועינן וכו"ה פריך בכמה דוכתי וליכא למימר דמתמתינן לא הוה שמעינן דבעינן רלופים אי לא דאשמועינן ליה לכרס תבואה משום דתכדיב (דברים צב) תבואת הכרס וא"ת או נשך (כ"ב) הגיע זמן יין למכור וצד הכי קאמר הגיע זמן קדמי דהא אמר בהמקבל (ס"ק:) חזי ניסן ואייר וחזי סיון קציר יבית (דף נה:) דלמר להו רבא לרבנן במטותא מייניכו לא תסתחילו ב ניסן וגנב תשרי לא שמיה גנב וה"מ באריסא ודבר מועט ואמרינן יר ומצארי להו בטבת מכל אלו תשמע דבזיר הוי בתשרי וכבר כלה של תאנים באילן ומיהו אין קוואץ אותו מן האילן עד לאחר הבזיר מו לבית עד לאחר תבואת הכרס והא דלא הויה לקיטת חזקה כי שמא יחא לביתו ור"י מפרש כנס תבואתו בתשרי ומסקא את יומיו בשבט וזה משום דתשרי הוא תחלת השנה אבל יתר מיושב אז הוא תני בביעית ב' מאל חור בו רש"י ממה שפרש בצ"ק (דף עג:) וס' ד"ה גלת ולא ישמרטו בעליו אתאן לנגיחה רביעית ורבא אמר תמול מתמול וחי"ב נגיחה שליטת דא"כ הוה מסיק הכא גמרא דלא כהלכתא בינייהו וה"ר עזרא מפרש דודאי לכ"ע לא מייחבי עד רביעית אבל נגה נגיחה רביעית ביום ג' לא מייחבי עד שיגה ביום רביעי דלא א כתביא בהדיא אפילו ביום שלישי אם נגה נגיחה רביעית מייחבי: ל"ף משור המועד מה התם הוחזק נגמן שלש פעמים ה"נ הוחזק מר ר"י דס"ד דמקשה דהכי יליף מה התם מכי נגה ג' פעמים נפק ליה מרשות מוכר לרשות לוקח אע"ג דמילתא בלא טעמא הוא: אלא